

แนวทางการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในหญิงตั้งครรภ์ และให้นมบุตร

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

คำแนะนำทั่วไปในการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสตรีตั้งครรภ์

สตรีที่กำลังตั้งครรภ์หรือสงสัยว่ากำลังตั้งครรภ์ควรจะใช้ยาเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น

ยาเกือบทุกชนิดสามารถผ่านรกเข้าสู่ทารกในครรภ์ได้ในระดับต่างๆกัน ดังนั้นจึงระมัดระวังว่าการใช้ยาทุกชนิดอาจจะส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์

การสั่งยาในสตรีตั้งครรภ์หรือสงสัยว่ากำลังตั้งครรภ์ควรมีเหตุผลและข้อบ่งชี้ในการใช้อย่างชัดเจนว่าสมควรที่จะใช้เช่น เพื่อสุขภาพของมารดาหรือทารกในครรภ์ ทั้งนี้ควรเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของการใช้หรือไม่ใช้ยาบางตัวด้วย

ข้อมูลดังต่อไปนี้มีความสำคัญที่จะพยากรณ์ผลกระทบของยาต่อทารกในครรภ์ได้แก่

1. ปริมาณยาที่ได้รับ
2. อายุครรภ์เมื่อเริ่มใช้ยา
3. ชนิดของยาที่ได้รับ
4. ลักษณะของพันธุกรรม (Genotype) ของทารกที่มีแนวโน้มจะเกิดความผิดปกติจำเพาะกับยานั้นๆ

รายการยาที่ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์

ลำดับ	รายการยา	ข้อมูลในหญิงตั้งครรภ์
1	Simvastatin	ควรหยุดยาเมื่อวางแผนตั้งครรภ์และหยุดทานทันทีที่ทราบว่าคุณกำลังตั้งครรภ์
2	EE 30 mcg + levonorgestrel 15 mcg (ยาคุมกำเนิด)	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์เกิดความผิดปกติต่อทารกในครรภ์
3	Medroxyprogesteroneacetate (DMPA inj 50mg/ml)	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์เกิดความผิดปกติต่อทารกในครรภ์
4	Enalapril	หลีกเลี่ยงการใช้ในสตรีตั้งครรภ์ไตรมาสแรก และห้ามใช้ในช่วงไตรมาสที่ 2 และ 3 เพราะยา อาจทำให้ทารกในครรภ์เกิดการ ทำงานของไตผิดปกติ, oligohydramnios, skull ossification, mental retardation
5	Losartan	

หมายเหตุ: ข้อมูลยาแยกตามกลุ่มยาตามตารางหน้าที่ 2

ผู้จัดทำ.....

(นางสาวภัทรนุช รุจิวรรณ)

เภสัชกรชำนาญการ

ผู้ตรวจสอบ.....

(นายภาณุวัฒน์ กาญจนวาทะ)

นายแพทย์ชำนาญการ

ผู้อนุมัติ.....

(นายสมเกียรติ สอดโคกสูง)

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโนนไทย
วันที่ 29 ธันวาคม 2560

การใช้ยาในสตรีมีครรภ์ (Drug Used in Pregnancy)

กลุ่มยา	ยาที่ได้รับระหว่างตั้งครรภ์		ยาที่ควรหลีกเลี่ยง	
	CAT A	CAT B	CAT C	CAT D
ระบบทางเดินอาหาร	• ORS	<ul style="list-style-type: none"> Ranitidine MOM Dimenhydrinate Metoclopramide (ใช้กรณีจำเป็น ทำให้เกิด EPS effect) Domperidone (หลีกเลี่ยงการใช้ในไตรมาสแรก หากไม่จำเป็น) 	<ul style="list-style-type: none"> Antacid gel ที่มี simethicone Sodium bicarbonate Hyoscine (Buscopan): หลีกเลี่ยงการใช้ในช่วงใกล้คลอด Simethicone, มะขามแขก 	
ระบบทางเดินหายใจ		• CPM	<ul style="list-style-type: none"> Dextromethorphan Glyceryl guaiacolate ยาที่มีแอลกอฮอล์: Ammon carb, M. Tussis 	
ระบบประสาท		<ul style="list-style-type: none"> Cyproheptadine Dimenhydrinate 		• Diazepam
ยาลดไข้ บรรเทาปวด อักเสบ		<ul style="list-style-type: none"> Paracetamol Ibuprofen, Diclofenac, (หลีกเลี่ยงการใช้ในไตรมาส 3 หรือ 6-8 สัปดาห์ก่อนคลอด) 	<ul style="list-style-type: none"> Aspirin 	Aspirin, Ibuprofen, Diclofenac (ในไตรมาส 3 หรือ 6-8 สัปดาห์ก่อนคลอด)
ยาฆ่าเชื้อ (Antimicrobial)	• Nystatin (vaginal tab)	<ul style="list-style-type: none"> Penicillin, Amoxicillin Dicloxacillin Erythromycin (เกลือ stearate), Roxithromycin Clotrimazol (vaginal tab) 	<ul style="list-style-type: none"> Co-trimoxazole Norfloxacin Chloramphenicol Albendazole 	Co-trimoxazole (ช่วงใกล้คลอด)
ระบบหลอดเลือด หัวใจ		• Methyl dopa	Amlodipine, Digoxin, Furosemide, Spironolactone, Isosorbide dinitrate, Nifedipine, Gemfibrozil, Enalapril, (ไตรมาสแรก), Propranolol (ไตรมาสแรก)	<ul style="list-style-type: none"> Atenolol Enalapril, Propranolol (ไตรมาสที่ 2,3) Furosemide, Spironolactone (เมื่อใช้ใน Pregnancy induced hypertension)
ระบบฮอร์โมนและต่อมไร้ท่อ	• Thyroxine	• Insulin	<ul style="list-style-type: none"> Glibenclamide, Glipizide Prednisolone Dexamethasone TA oral paste 	• PTU, Methimazole
			Metformin (จัดเป็น Cat B แต่ไม่แนะนำ)	

การใช้ยาในสตรีให้นมบุตร (Lactation)			
คำแนะนำทั่วไปในการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสตรีให้นมบุตร			
<ul style="list-style-type: none">พิจารณาความจำเป็นที่ต้องใช้ยา โดยควรเลือกใช้ non-pharmacological treatment ก่อนเสมอหากจำเป็นต้องใช้ยา ให้เลือกยาที่มีค่าครึ่งชีวิตสั้น (short half-life) และให้ใช้ยาขนาดต่ำที่สุด ในช่วงระยะเวลาสั้นที่สุด และมีการเฝ้าติดตามอาการผลข้างเคียงของยาในทารกด้วยเสมอถ้าเป็นไปได้ ควรให้ทารกดูดนมก่อนรับประทานยาเมื่อถัดไป หรือรอ มากกว่า 2-3 ชม. หลังจากรับประทานยาจึงให้นมบุตร โดยอาจบีบน้ำนม เก็บเอาไว้เพื่อให้เสริมระหว่างนั้นกรณีที่ทราบแน่ชัดว่ายาที่ได้รับเป็นยาที่ห้ามใช้ในสตรีให้นมบุตร ควรงด ให้นมบุตร และระหว่างนี้ควรบีบน้ำนมทิ้งด้วยเพื่อกระตุ้นการหลั่งน้ำนมอายุและน้ำหนักทารกเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาระมัดระวังด้วย โดยเฉพาะ ทารกคลอดก่อนกำหนด			
รายการยาที่ควรหลีกเลี่ยงในสตรีให้นมบุตร			
ลำดับ	รายการยา	เหตุผล	
1	Ergot/ Ergotamine	ทำให้ปริมาณน้ำนมลดลง และมีรายการการเกิดอาการไม่พึงประสงค์ที่รุนแรง (ergotism) ในทารกที่ดูดนมมารดา	
รายการยาที่ควรใช้ด้วยความระมัดระวัง			
ลำดับ	รายการยา	ข้อมูล	คำแนะนำ
1	ยาเพิ่มหรือกระตุ้น การหลั่งน้ำนมของ มารดา ได้แก่ metoclopramide และ domperidone	1. ควรกระตุ้นการสร้างและหลั่งน้ำนมด้วย วิธีอื่น ที่ไม่ใช่ยาก่อน 2. ไม่ควรใช้ยากลุ่มนี้ ภายใน 10 วัน หลังคลอด 3. ยากลุ่มนี้มีข้อมูล เพิ่มการขับน้ำนมได้ แต่ยังไม่มีความชัดเจนในระยะเวลา 4. ไม่ควรใช้ domperidone ในผู้ที่มีประวัติโรค หัวใจ และห้ามใช้ ร่วมกับยาที่เพิ่ม QT interval	1. ควรกระตุ้นการสร้าง และหลั่งน้ำนมด้วยวิธีอื่นที่ไม่ใช่ยาก่อน 2. ไม่ควรใช้ยากลุ่มนี้ภายใน 10 วัน หลังคลอด 3. ยากลุ่มนี้มีข้อมูลเพิ่มการขับน้ำนมได้แต่ยังไม่มีความชัดเจนในระยะเวลา 4. ไม่ควรใช้ domperidone ในผู้ที่มีประวัติโรคหัวใจ และห้ามใช้ ร่วมกับยาที่เพิ่ม QT interval
2	Norfloxacin	มีรายงานการเกิด arthropathy ในสัตว์ทดลอง	พิจารณาเลือกใช้ยากลุ่มอื่น
3	Diazepam	มีรายงานทำให้ทารกเกิดอาการสงบระงับ (sedation)	หากมีความจำเป็นควรใช้ระยะสั้น หรือใช้ยาที่มีค่าครึ่งชีวิตสั้น ได้แก่ lorazepam
4	Cotrimoxazole	หลีกเลี่ยงการใช้ยาในสตรีที่ให้นมแก่ทารกคลอดก่อนกำหนด ทารกอายุต่ำกว่า 2 เดือน (เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ kernicterus) ทารกที่มีระดับบิลิรูบินสูง หรือทารกที่มีภาวะพร่องเอนไซม์ G-6-PD	